

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2-50 „
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 12. junija 1916.

Opozorjamo na današnjo listnico upravnitva!

Slovensko napredno učiteljstvo pri novem deželnem predsedniku na Kranjskem, Henriku grafu Attems.

Dne 23. maja 1916 se je poklonila ob 1/2 12. uri dopoldne deputacija slovenskega naprednega učiteljstva novemu deželnemu predsedniku na Kranjskem, Henriku grafu Attems. V deputaciji so bili tovariši: L. Jelenc, Fran Luznar in Vilibald Rus, ki so zastopali »Zavezo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«, »Deželno slovensko učiteljsko društvo« je zastopal tovariš Juraj Režek, »Ljubljansko učiteljsko društvo« pa tovariš Jakob Dimnik.

Visokorodni gospod grof je deputacijo prav prijazno sprejel. Deputacija ni samo iskreno pozdravila novega deželnega predsednika, potožila mu je tudi težnje kranjskega učiteljstva ter ga prosila pomoči.

Voditelj deputacije, predsednik Zaveze, tovariš L. Jelenc, ga je nagovoril s temi besedami:

Visokorodni gospod grof!

Velečastiti gospod deželni predsednik!

Zastopniki slovenskega naprednega učiteljstva, ki je združeno v »Ljubljanskem učiteljskem društvu«, v »Deželnem slovenskem učiteljskem društvu« in v osrednji učiteljski organizaciji, v »Zavezavi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva« s sedežem v Ljubljani, si dovoljujejo, po-

kloniti se Vašemu visokorodju ob priliki, ko nastopate svojo visoko službo.

Veliko veselje in polno najlepših nad je zavladalo med kranjskim naprednim učiteljstvom, začuvši vest, da je Njegovo Veličanstvo, presvetli cesar, naš modri vladar in gospodar imenoval Vaše visokorodje za deželnega predsednika na Kranjskem. In kako bi ne! Saj je segal iz Štajerskega in Goriškega, kjer ste blagodejno delovali, glas do nas, da ste, visokorodni gospod grof, velik pospeševalec ljudskega šolstva in prijatelj ter zagovornik ljudskega učiteljstva.

Pravi prijateljev na vplivnih mestih pa potrebuje, prav živo potrebuje ravno kranjsko učiteljstvo, in to v prvi vrsti zavoljo slabega gmotnega stanja, saj je obče znano, da je v Avstriji kranjsko učiteljstvo najslabše plačano. Od l. 1898. ima kranjsko učiteljstvo vedno isto plačo, in če je že v rednih časih težko izhajalo s svojo pičlo plačo, je zavladala sedaj v teh silno dragih časih v učiteljskih rodovinah beda, ki tira v obup.

Deželni odbor kranjski je bil naklonil stalno nameščenemu učiteljstvu malenkostne draginjske doklade, ki pa niso odpravile bede in ubožstva iz učiteljskih družin. Vemo, da se regulacija učiteljskih plač ne da izvesti v sedanjih časih, zato prosimo Vaše visokorodje, da blagovoli zastaviti svojo vplivno besedo, da se podeli kranjskemu učiteljstvu vsaj dostojne draginjske doklade za časa te silovite draginje.

Deželni zbor kranjski je bil sprejel pred leti načrta zakona, s katerim naj bi se uredile plače ljudskošolskemu učiteljstvu. Načrt se zaradi nekaterih določil ni mogel predložiti v Najvišjo sankcijo. Mislili smo in se nadejali, da nam podeli deželni odbor draginjske doklade v tisti višini, kakor določa zakonski načrt plače. Tako so storili v sličnih slučajih nekateri drugi deželni odbori v Avstriji. A motili smo se! Niti šestine od tega nam niso naklonili.

Slovensko učiteljstvo pa ni le potrebno, temveč je tudi vredno milejše usode, ker je vsekdar vestno in zvesto izpolnjevalo svoje dolžnosti in jih izpolnjuje v vsakem oziru in v polni meri tudi v sedanjih vojni. Laskavo priznanje za to smo prejeli od ekscelence ministra za deželno brambo in od ekscelence vojnega mini-

stra, ki pišeta v zahvali na učiteljstvo med drugim te-le laskave besede:

»Klanjamo se pred orjaškim delom našega učiteljstva in mu zagotavljamo, da mu hvaležnost nas vseh dvigne neminljiv spomenik v dvorih slave te vojne!«

S ponosom torej lahko trdimo, da je mnogo pripomoglo slovenskega učiteljstva v to, da branijo slovenski vojaki s tolikim pogumom mišo našo domovino, mogočno Avstrijo, ker smo vzgojevali izročeno nam mladino vedno v pravem patriotskem duhu, v ljubezni do domovine, v otroški vdanosti do presvetlega cesarja! Tako hočemo delovati tudi v prihodnje, in uspehi naši bodo še lepši, le rešite nas morečih materialnih skrbi! V tem pogledu se zaupno ozira v Vaše visokorodje vse kranj. učiteljstvo ter se trdno nadeja, da mu pomorete do boljših in srečnejših dni!

Gospod grof se je z lepimi besedami zahvalil za pozdrav, izrazil veselje nad tem, da ga je prišlo ob nastopu njegove službe pozdravit ljudskošolsko učiteljstvo, ter je poudarjal veliko važnost ljudske šole glede na vzgojo mladine. S toplimi besedami je polagal učiteljstvu na srce, da naj z vso vnemo vzgaja mladino v patriotskem duhu, v ljubezni in vdanosti do presvetlega cesarja in vse cesarske rodovine.

V razgovoru, ki se je razvil, so člani deputacije natančno informirali gospoda predsednika o tožnih razmerah, ki v njih živi slovensko napredno učiteljstvo na Kranjskem. O nekaterih zadevah se je gospod grof čudil, da so sploh mogoče.

Deputacija je z nado v boljšo bodočnost našega učiteljstva zapustila vladno palačo.

Vojna.

JUNAKOV GROB.

FRAN ČATER.

Na tirolski fronti je dne 5. maja t. l. junaške smrti umrl tovariš Fran Čater, naposled učitelj v Ponikvi na Štajerskem. — Rojen je bil na Gomilskem l. 1890., učiteljske v Mariboru je dovršil l. 1910. ter

je služboval najprej kot suplent v Bralslovčah. — Ob izbruhu vojne je bil takoj poklican pod orožje, ob fronti se je že enkrat prejel bojeval, in so ga že takrat proglasili za padlega. A sedaj ga je res doletela usoda v bojih z Lahom, in kot praporščak v nekem pehotnem polku je izdihnil navdušeni Savinjecan ob bregovih Adiže. — Ostavivši mater, ki je bil edini up, je moral leči v tujini k večnemu počitku.

Bodi vrlemu slovenskemu učitelju-junaku ohranjen neminljiv spomin!

VOJNA IN SOCIALNA DEMOKRACIJA.

V socialističnih strankah Nemčije, Francije in Angležke se kažejo zanimivi pojavi z ozirom na razvoj socializma in na boj med narodnostjo in mednarodnostjo. — Naše čitatelje bo zanimalo, če jih nekoliko o tem informujemo. Marx in Engels, ki sta utemeljila nemško socialno demokracijo, nista kazala umevanja za moderni narodnostni razvoj, kakor trdijo poznavalci njiju del. Pod geslom: »Proletarci vseh dežel, združite se!« govori komunistični manifest o deželah in ne o narodih. Še v poslednjem zvezku Marxovega dela »Kapital« se nahaja izrek, da so »plemenski odnošaji sekundarne sile družbe, gospodarski pa so glavne sile.« — Tekom časov so se nazorji o tem bistveno izpremenili. Na štem zborovanju socialne demokracije v Avstriji je rekel nje voditelj dr. Adler: »Še v šestdesetih letih minulega stoletja je pomenjalo mednarodno isto kot nenaroden, kakor da bi se človek mogel odreči svoji lastni zgodovini, svoji narodni individualnosti, kakor da bi bil možen čisto abstrakten pojem človečanstva.« — Malo časa za tem je rekel v dunajskem parlamentu poljski socialist posl. Daszynski: »Jaz sem tako Poljak kakor socialist.« Posl. Pernerstorfer pa je izrekel nazor, da človek more biti dober Nemec, odličan Slovan, oduševljen Italijan, a poleg tega da more biti tudi strasten socialni demokrat. — Norveško delavstvo je že leta 1894 sprejelo v svoj program samostalnost norveških dežel. Francoski socialisti so vedno čutili francosko, angleški pa angleško. Ali šele v času vojne je prišlo do radikalne kristalizacije. Do velikega spora je prišlo posebno med

LISTEK.

Pesem mladine.

1916.

Mojo srčno kri škropite
po planinskih solnčnih tleh,
kakor seme jo vrzite
po doleh in po bregih!

In srce jim bo ogrelo
cvetje, zraslo iz krvi,
da za rod in dom plamtelo
bode jim do konca dni!

S. Gregorčič.

In kamorkoli se oko obrne,
cvete lepote neopisne kras;
prizor se za prizorom nam odgrne —
slik svežih, pestrih živobojni pas!
V nebo visoko, v solnca luč prežarno
gorá se kamen dviga vekovit,
molče se pno grebeni v noč viharno —

kaj more grom jim in kaj strele svit!
Njih veličast stoji nepremagljiva,
kot je za dom ljubezen neminljiva!

V pobočju gozd skrivnostno tam šumi:
zelena halja vije se v podolje;
in s ptico ptica sladko govori,
studenca val odpeva dobre volje;
šum reke raste in drhteč zamira,
kot da umetnikova roka daleč kje
mogočnim orglam tajnosti odpira,
ki srcu le umljivo govore...
O, kam bežiš, bobneči glas vodá,
šepet ti mehki našega vodovja?
V življenje budi sémena poljá,
da blesk zasine žitnega valovja,
ki v vetra se poljubih poigrava,
kot zlato morje pada, vstaja, plava...

O, kam?... Ni li tam doli naše morje,
ki nosijo valovi mu pozdrav
od tod, kjer boči naše se obzorje?
Pozdrav sporoča naša mu ljubav!
Ko vode so nam zemljo porosile,
v oblak se dvignile, vanj se izlile,
gredo, da z morjem bi združile se, spojile,
ki — nikdar mirno — hrepeni v daljave,

kot ščit jeklen ob prsih očetnjave
v neba sinjino brizga val peneč,
tako grozan, tako preteč!
O, morja sila ti nepremagljiva,
kot je za dom ljubezen neminljiva!

Pod zemljo pa priroda večno snuje,
prečudne tvore oblikuje —
in človek ostrmi zavzet,
zroč ta podzemski bajni svet.
Um roki pota naravnava,
da seza v temo po zaklad,
ki v ceni zraste tisočkrat,
ko misli jasne moč mu zdrava
namen odkaže in obliko da,
ki nam naj služi, nam velja!

Nam?... Kaj pravice reče čast,
ko svet je ta nam vpisan v last?
Smo li, ko nismo nič imeli,
z nasiljem drugemu ga vzeli?
Je li krvava naša pest
in z grehi obtežena vest?
So li ga tujci nam ravnali,
brez dela mi plodove brali?
Morda brez ognja smo srca
v lenobi duševni čakali,

da nam pero in knjigo da
usmiljenje sovražnega sveta?...

Dni davnih doba, ti govóri,
če nisi ob prosvete zóri
tu zrla naših dedov že,
kako so misli njih rodile
zavest in dvigale srce;
kako njih delavne roké
tla so orale, dom gradile
in kot z verigami nasé
to sveto zemljo priklenile!
Ta vez na vek je nezlomljiva,
kot je za dom ljubezen neminljiva!

Kar smo — to naša je pravica!
Stran, kdor grabljivo hoče k nam!
Če dvigne ena se desnica,
junak od nas že vsak je sam!
Če pa vseh moč se v eno združi,
teh tisoč rok le v eno pest,
spoznaj, kako se dómu služi,
kako je vsak do smrti zvest!

O, pač srce se krči, duša plaka,
ko smrt objela je junaka —
vsak vreden vseh je bolečin!

francosko in nemško socialno demokracijo, tako, da so že pisali, da tudi po vojni ne bodo možni stiki med njima. Doslej so se francoski socialisti dosledno upirali temu, da bi stopili v dogovor z nemškimi socialisti — in vse to iz narodnostnih motivov. V svojih proklamacijah za vojno so socialisti vseh narodov izjavljali pripadnost k svojemu narodu. Spricho takega razvoja stvari niso opravičene bojazni tistih, ki menijo, da sedanja vojna prinese kot posledico dekadenco nacionalizma. Nasprotno: narodno umevanje se utrja tudi pri tistih elementih, ki mu dosedaj niso bili naklonjeni. Gotovega seveda ne more reči nihče ničesar, ali res je na vsak način, da smo priče važnega procesa, ki se preliva preko vseh dežel Evrope. Jasnost in gotovost pa pokaže šele bodočnost, ki jo težko čakajo vsi narodi in vse stranke.

ŠOLSKO NADZORSTVO V ZASEDENI SRBIJI.

Z Dunaja poročajo: Za deželnega šolskega nadzornika za zasedeno ozemlje Srbije je imenovan vojaški oskrbovalni oficial v rezervi dr. Maks Šoštaric s sedežem pri vojaški guberniji v Belgradu. Doslej je bil dr. Šoštaric okrožni šolski nadzornik pri vojaškem okrožnem poveljstvu v Valjevu.

PROUČAVANJE OSVOJENIH ZEMELJ.

Dunajska akademija znanosti je v zvezi z zemljepisno družbo poslala ekspedicijsko na prirodoslovno raziskavanje osvojenih ozemelj. Prvi del te ekspedicijske je že odpotoval v Srbijo.

MADŽARSKI NAMENI.

»Pesti Hirlep« piše: Spoznali smo, da korenini narod v svoji zemlji. To moramo ohraniti in razširiti. Imeti moramo dovolj zemljišč, da jih bomo razdelili med junake, ki se vrnejo iz dežele, kamor so se bili svoj čas izselili (mišljena je tu pred vsem Amerika. Op. ur.). V času srečnega preobrata v vojni se je naši politiki posrečila uspešna spekulacija v anektiranih delih tujih držav, in na seji finančne centrale je bil predložen predlog, da se zagotovi Madžarom na teritoriju osvojene Srbije primernih zemljišč. Dosedaj smo svojo zemljo le preradi prepuščali Rumunom, Italijanom, Belgijcem, Avstrijcem in Nemcem, ki vsi posedujejo pri nas mnogo zemlje. To se mora v bodoče preprečiti. Ustvari naj se zakon, da sme na Ogrskem kupiti zemljo samo madžarski državljani ali pa taka družba, ki se nahaja tu pod kontrolo vlade. Nadalje naj se sklene zakon, da morejo biti ogrski državljani le take osebe, ki znajo madžarsko. Tak zakon bi še posebno posvedočil znano madžarsko gostoljubnost, ker bi se tolmačil tako, da sprejemajo tujce tako radi pod svojo streho, da jih želimo napraviti za svoje državljane. Zakon bi moral veljati tudi za nazaj, da že iztrgano zemljo pridobimo zopet za svoj narod. V zemljiški politiki, ki sistematično štiti lastne narodne interese, naj nam bo Nemčija vzor. Za junake, ki se vrnejo iz vojne, bo treba kolonij. Dobra kolonizacijska politika bo poglavitna naloga vlade. Udeležijo naj se predlogi škofa Prochaska (O teh smo že poročali. Op. ur.) in najkupi naj se v osvojeni Srbiji dovolj zemlje, saj je baš tam sedaj mnogo posestev brez gospodarja. V deželi, kjer je bilo prelito toliko madžarske krvi, si moramo zagotoviti krepko madžarsko življenje.

Nad njim pač sklanja misel vsaka do mrzle jame se globin!
A kri njegova nam rodi jasnejše, svobodnejše dni!
Iz te krvi, iz del junaštva,
ki v njih mrje pohlep sovraštva,
premnoga žrtev dviga našo čast,
spoznanja v prsi lije slast:
Ne v spone stisk in v tempo zmot —
naprej, navzgor gre naša pot!

Mladina — jaz na mesta njih,
ki bili so, a ni jih več,
hitim duš razviharjenih,
k prisegi dvigam glas grmeč:
Do koder vid ponosno polje,
vsi ene misli, želje, nade, volje,
iz sil duha in rok gradeč,
nikdar s pokojem se mameč,
za dom stojimo vojska nezmagljiva,
kot je ljubezen naša neminljiva!
Ustvarjamo, prerajamo —
v življenje novo vstajamo!

E. Gangl.

NOVA ORGANIZACIJA AVSTRIJSKEGA NEMŠTVA.

Začetkom leta sta sklenila nemški parlamentarni »Nationalverband« in pa eksekutivni odbor krščansko-socialne stranke kompromis, katerega program naj bi bil določal smer bodoče skupne nemške politike. Ta kompromisni program je vseboval tudi točko o izpolnjevanju deželne avtonomije. Baš zato pa je naletel v nemškinacionalni javnosti na hud odpor, češ, vsaka avtonomijska težnja je na korist Slovanom in torej Nemcem škodljiva. Pod pezo javne kritike, ki so jo jako spretno vodili radikalni Nemci s Češkega, se je menda kompromis med nemškim »Nationalverbandom« in krščanskimi socialci razdril — vsekakor pa je ostal le na papirju. Medtem so se pričele raliirati nemške stranke na Češkem; državni in deželni poslanci so obnovili svojo zvezo in ustanovili posebno organizacijo zastopnikov »obrambenih« organizacij. Vršijo se tudi že pogajanja s socialnimi demokrati. Iz alpskih dežel je na to potekla ideja onega radikalnega programa, ki so ga nemški Volksrati na Dunaju proklamirali kot binško program in katerega prenapetih zahtev so se celo ustrašili. V zadnjem času se je pričela agitacija za ustanovitev nove nemške stranke. Politikujoči nemški profesorji dunajske univerze so izdali poziv, ki pravi, da se mora najprej politiško zreorganizirati napredna meščanska inteligenca, ki si mora določiti gospodarski, nacionalni in kulturni program ter odpraviti dosedanje politiško strujarstvo in razcepljenost. V tej smeri se giblje tudi rezolucija onih nemško-nacionalnih poslancev, ki tvorijo skupino takozvano Mladonemcev. Ti poslanci zahtevajo tudi ustanovitev enotne nemško-nacionalne stranke. Vsa ta stremjenja so šele v začetkih. Kakšna pota hoče ubirati nemška politiška organizacija po vojni, to nam pokaže — praksa.

VOJNA RAZSTAVA NA DUNAJU.

V kratkem času bo otvorjena ta času primerna razstava. Na njej bodo zastopane Nemčija, Avstro-Ogrska, Turčija in Bolgarija. Ta razstava bo dala priliko, ogledati si trofeje te vojne ter vse industrialne in obrtne izdelke, ki so z vojno v zvezi. Tudi bo postavljen poseben oddelek, ki poda sliko o občudovanju vrednem delovanju naše mornarice in njenih bojnih sredstvih. Posebno zanimiv bo oddelek, to je načrti in oti deli sovražnih ladij, ki so bile potopljene, tako ladij »Curie«, »Berncelli« in »Giuseppe Garibaldi« ter zračnih ladij »Città di Jesi« in »Città di Ferrara«. Razstava bo jako zanimiva in se bo vsakomur izplačalo, da si jo gre ogledat.

POLITIŠKO ŽIVLENJE NA ČEŠKEM.

O narodni konzolidaciji na Češkem poročajo iz Prage: Pogajanja med češkimi strankami se nadaljujejo ter obsegajo sedaj tudi češke politiške organizacije na Moravskem. O binškojih bo najbrž proglašen skupni češki program, ki bo vseboval najvažnejše principe za bodočo ureditev notranjih razmer na Češkem ter za postopanje zastopnikov češkega naroda z drugimi nečeškimi faktorji. — Iz Prage nadalje poročajo: Eksekutivni odbor češke agrarne stranke je razpravljaj na posebni seji o politiškem položaju, o katerem je poročal predsednik Švehla. Referent je poudarjal, da je treba obsojati vsa stremjenja, ki hočejo v vojnem času razrešiti razna reformna vprašanja, bodisi za vso državo, bodisi za posamezne dežele. Vse patriotično delo se mora sedaj osredotočiti na zadeve, ki jih nalaga vojni čas. Tem bolj so obsodbe vredna vsa ona sporna vprašanja narodno-politiškega značaja, ker ogrožajo nemoteno patriotično sodelovanje vseh narodov v državi. Eksekutivni odbor je izvajanja predsednika Švehle soglasno odobrili.

KOLONIALNA POLITIKA NEMČIJE.

Nemški državni podtajnik dr. Solf je dne 17. pret. m. imel v Berlinu mnogoštevilno obiskovano predavanje, na katerem je obširno pojasnjeval, da mora Nemčija dobiti velike kolonije, če hoče gospodarsko živeti. Doslej je bila Nemčija glede dobivanja kolonialnega blaga in sirovin za industrijo kakor tudi glede trgov za svoje industrialne izdelke jako odvisna od svojih današnjih sovražnic, in ji kolonije, ki jih je imela, nikakor niso zadoščale. Po vojni bo položaj morda še težji, če bodo namreč četverozvezne države mogle voditi proti Nemčiji gospodarsko vojno.

Srednjeevropska gospodarska zveza bi bila za Nemčijo pač velike koristi, toda kolonialne države bi ne mogla nadomestiti. Dr. Solf je izjavil, da sicer neče govoriti o vojnih smotrih, poudarjal je pa, da si mora Nemčija na vsak način zagotoviti kolonialno državo. Kdor svetuje Nemčiji, naj se odpove kolonijam, ta ji svetuje, naj sama sebi stori to, kar bi ji rada Angleška storila z vojno.

PRAVOSODJE V OKUPIRANI SRBIJI.

»Wr. Allgemeine Ztg.« poroča: Organizacija pravosodja v okupirani Srbiji je sedaj izvedena. Kot sodniki poslujejo ogrski justični uradniki, ki so podrejeni upravi. Najvišji sodnik je torej vojaški generalni gubernator. Sodnijski jezik je uradni jezik armade. Sodi se v smislu haške konvencije na podlagi srbskih zakonov in odredb. Tudi odvetniška praksa je že urejena. K advokaturi so pripuščeni le taki pravniki, ki so bili poprej vpisani v srbske uradne odvetniške sezname in ki so sedaj dobili dovoljenje generalnega gubernatorja za izvrševanje odvetniške prakse. Položiti pa morajo vnovič prisego poslušnosti in lojalnosti.

PROTI DENUNCIANTOM.

Tiskovni urad c. in kr. vojn. ministrstva razglašja, da je višje armadno poveljstvo izdalo ukaz, da se provzročilce neutemeljenih denunciacij kaznuje z brezobzirno strogostjo. — Tako je prav!

ZAHVALA AVSTRIJSKEMU »RDEČEMU KRIŽU«.

Namestnik pokrovitelja avstrijskega »Rdečega križa«, nadvojvoda Fran Salvator, je poslal zveznemu vodstvu »Rdečega križa« ročno pismo, v katerem izreka vodstvu polno priznanje in najtoplejšo zahvalo za delovanje društva na dobrodelnem, človekoljubnem in zdravstvenem polju.

DOPOLNILNI IZPITI ZA ENOLETNO PROSTOVOLJSKO SLUŽBO

se bodo v smislu vojnega ministrstva, izdanega 11. majnika t. l., odd. 2/W št. 6691, letošnjega leta po potrebi vršili tudi meseca junija, julija, avgusta, oktobra in novembra, in sicer 13. junija, 10. julija, 14. avgusta, 9. oktobra in 13. novembra. Za meseca julij in avgust določeni dopolnilni izpiti se bodo vršili le na kadetnicah, ne pa tudi na posameznih višjih realkah. Ta odlok velja tudi za c. kr. domobranstvo.

VOJNO BOTRINSTVO.

Na Dunaju se je ustanovilo pod pokroviteljstvom Nj. ces. in kr. Visokosti nadvojvodinje Cite »Vojno botrinstvo« za pomoči potrebne matere in dojenčke za vojne. Vojno botrinstvo prevzame lahko vsak, ki se zaveže, da bo ves čas, dokler traja vojna, plačeval po 12 kron mesečno v roke kuratorija »Vojnega botrinstva«, ki nato prevzame skrb za enega otroka, oziroma za toliko otrok, kolikorkrat 12 K je dotičnik podpisal. »Vojno botrinstvo« že sedaj plačuje po 80.000 kron mesečnih podpor za ubožne matere in dojenčke, a še na tisoče je nerešenih prošelj, ker sredstva ne zadoščajo. Podpore so delgžne vse narodnosti in brez razlike vere. Kdor more in hoče sodelovati pri tem vlepatriotičnem podjetju, naj se obrne na naslov: Kuratorium der Kriegspatenschaft, Wien I., Herrengasse No. 7.

ŠOLSTVO V SRBIJI.

»Slovenskemu Narodu« (št. 119. z dne 24. maja 1916, str. 4., na sredi tretje kolone) piše poročnik Hude iz Srbije: »Pred kratkim je priobčil vaš cenjeni list črtico o prejšnjem srbskem šolstvu.. (Glej tudi 9. šte. našega lista! Op. ured.) Ker sem tudi jaz pri tej stroki tu, vam hočem malo pojasniti, a zaradi obilice službenega posla le malenkost. Škoda le, da so po vaseh hiše tako raztresene, da treba od hiše do hiše cele pol ure. Ime vasi se tedaj razteza po celi pokrajini. Kako razprostrana je potem šele občina. Oddaljeni otroci so torej povsod pri šoli stanovali, kakor pri nas doma dijaki s kmetov, v mestu. Kje bi pripravil našega kmeta do tega! Srednja šola: Mesto Užice šteje 4000 prebivalcev. Gimnazijo je pohajalo 800 poslušalcev, med njimi 60% žensk. A to ni baš dobro. Niti 1% teh dijakinj ne more iti na univerzo, so inteligenčne in napravijo na zunanost mesta lepo sliko, ali so slabe matere in gospodinje, ker morajo pisati dnevnike in čitati romane.«

SPLOŠNA NAČELA ZA GENERALNO PREBIRANJE.

Razvrstitve kraja, dneva in ure — ki se javno razglasi — se je strogo držati. Posebni pozivi se ne bodo dostavljali. Črnovojne legitimacije, ki so se vročile pri zglaševanju, je k pregledovanju prinesiti s seboj. Črnovojnikom je priti snažnim in treznim na pregledovališče ter jim je prinesiti s seboj izkazilo za morebitno olajšavo po § 21. brambnega zakona kot enoletni prostovoljci. Črnovojnikom rojstnih letnikov 1872 do 1866, ki so svoj čas služili kot nadomestni rezervisti (učitelji), se priznajo znaki enoletnega prostovoljstva, če dokažejo znanstveno sposobnost. Črnovojnikom rojstnih letnikov 1872 do 1866, ki so na višjem socialnem stališču, se prizna pri nastopu vojaške službe enoredni znak. Duhovnikom in kandidatom duhovskega stanu je to pot priti k pregledovanju ter jim je tam iznova dokazati pravico do olajšila.

BERLINSKI UČITELJI V VOJNI.

»Päd. Ztg.« piše, da so v vojni 1903 berlinski učitelji. Od teh jih je padlo 166, ranjenih 263, ujetih 32. Z železnim križem je odlikovanih 307, od teh s križem I. in 2. reda 12. Častni znak »Rdečega križa« je dobilo 8, izvenpruska odlikovanja pa 6 učiteljev.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNOPOMOŽNE SVRHE.

Zbirka ljudskih šol v okraju Kočevje 139 K 81 vin.; šolsko vodstvo v Jarenini 1657 K; ljudskošolska mladina v Kranju v »Tednu Rdečega križa« nabrala 594 K 24 vin.; šola v Pristavi: 24. VI. 1915 nabrala za letne nožne krpe vojakom 40 K, 4. XII. 1915 za zimske nožne krpe in vojaški dan 64 K 36 vin., »Teden Rdečega križa« 78 K 94 vin., skupaj 183 K 30 vin.; šolska mladina pod nadzorstvom učiteljstva v Črnomlju v »Tednu Rdečega križa« 502 K 46 vin.; učiteljice Strelcova, Lapajnetova in Brajdova s pomočjo šolskih otrok nabrale v rihberški občini 904 K 56 vin.; šolska mladina pod vodstvom učiteljstva nabrala v »Tednu Rdečega križa« na Bledu 129 K 66 vin.; šola na Colu nad Vipavo nabrala v »Tednu Rdečega križa« 350 K; po delovanju m. dr. učiteljic Pavle Krušičeve in Minke Sajovičeve ter učitelja Luke Albrehta v cerkljanski občini pri Kranju v »Tednu Rdečega križa« 1460 K; otroški vrtec CMD na Vrdeli 59 K 71 vin.; učenci in učenke slovenske ljudske šole v Rojanu 9 K 26 vin.; učiteljski zbor in učenke pri Sv. Križu poleg Trsta nabrali v »Tednu Rdečega križa« 452 K 81 vin.; v šolskem okolišu Ruše nabranih 804 K; v šolskem okolišu Drenov grič-Lesno brdo nabranih 75 K 70 vin.; ravnatelj Josip Turk uspeh dela v »Tednu Rdečega križa« v Dolenjem Logatcu 670 K; šolska mladina, učiteljice ter šolska predstava v Trziču v »Tednu Rdečega križa« 2551 K 67 vin.; na Igu nabrali v »Tednu Rdečega križa« nadučitelj Robert Ziegler, učiteljice Erna Jamškova, Iva Jamškova in Albina Rupnikova ter ter kaplan Franc Golmajer 708 K; v Št. Vidu pri Zatičini v »Tednu Rdečega križa« nabralo učiteljstvo ter duhovništvo 1800 K; v Lancovem pri Radovljici v »Tednu Rdečega križa« ob sodelovanju tovarišice Apolonije Zupančeve 449 K 78 vin.; občina Sv. Ane pri Trziču v »Tednu Rdečega križa« s sodelovanjem šolske mladine 121 K 58 vin.; učiteljstvo pri Sv. Lenartu nad Veliko nedeljo nabralo med šolsko mladino 30 K 51 vin., od hiše do hiše pa 214 K 40 vin., skupaj 244 K 91 vin.; šolsko vodstvo Podlipo v »Tednu Rdečega križa« nabralo 91 K; športna priredba tov. Leva Pibrova v Celovcu 250 K; v občini Cerčno na Goriškem s sodelovanjem gospe dr. Serjunove in čebelično pristnim delom šolske mladine 2154 K 13 vin.; »Teden Rdečega križa« v Šempolaju ob delu učiteljstva, šolske mladine in duhovščine 599 K 68 vin.; v »Tednu Rdečega križa« nabrala šolska mladina v Litiji v šolskem okolišu, ki šteje samo 6 vasi, 680 K 05 vin.; ista šolska mladina zbrala meseca aprila 16 K; v Planini pri Rakeku v »Tednu Rdečega križa« s sodelovanjem učiteljstva in šolske mladine 600 K; v Mostah pri Ljubljani učiteljstvo in šolska mladina v »Tednu Rdečega križa« 665 K 62 vin.; na Viču s sodelovanjem učiteljstva in šolske mladine v »Tednu Rdečega križa« 955 K 62 vin.; učiteljstvo in šolska mladina v Herneljah v »Tednu Rdečega križa« 287 K 88 vin.; v »Tednu Rdečega križa« o učenke šole v Metliki iztržile za cvetke in odznake »Rdečega križa« poleg

že v zadnji številki izkazanih 335 K 98 vin. še nadaljnih 36 K 80 vin., tovarišice učiteljice so nabrale 159 K 36 vin., zabava, pri kateri je sodelovalo tudi učiteljstvo, je dala čistega 462 K 80 vin, skupaj 658 K 96 vin. (oziroma 994 K 94 vin.); učenke šole v Metliki (glej Kranjske vesti!) 28 K 24 vin.; delo učiteljstva in šol v občini Dekani v »Teden Rdečega križa« nabrano v Žireh 1500 K; ljudska šola v Sičolah 58 K 90 vin.; skupaj 23.654 K 22 vin. V zadnji številki izkazanih 58.470 K 75 v. Danes izkazanih 23.654 « 22 «
Doslej nabranih 82.124 K 97 v.

Prosimo nadaljnih poročil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

IV. VOJNO POSOJILO.

Nadalje so podpisali: Jospina Wessnerjeva, učiteljica v Ljutomeru 500 K; mestni dekliški licej v Ljubljani 1000 K; zaradi iosebne agitacije šolskega voditelja na Colu nand Vipavo 26.500 K; krajni šolski svet Novo mesto 4000 K; otroci ljudske šole v Črnučah pri Ljubljani 700 K; c. kr. rudniška dekliška lj. šola v Idriji 1500 K; c. kr. rudniška deška lj. šola v Idriji 1000 K; učiteljski zbor deških šol in dekliške šole CMD na Acquedottu v Trstu 1000 K; učenke dekliške šole CMD na Acquedottu v Trstu 400 K; učiteljstvo dekliške šole CMD pri Sv. Jakobu v Trstu 800 K; deška petrazredna ljudska šola v Ribnici 1000 K; dekliška petrazredna ljudska šola v Ribnici 2000 K; krajni šolski svet v Orehu 200 K; I. šestrazredna deška ljudska šola v Ljubljani (natančnejši izdan v Kranjskih vesteh te številki) 81.000 K; učiteljski zbor slovenske trgovske šole v Trstu 3000 K; Slovenska trgovska šola v Trstu 1000 K; nadučitelj na Igu 1400 K; Družba sv. Cirila in Metoda 5000 K; Ciril-Methodova ljudska šola pri Sv. Jakobu v Trstu 6000 K; Božidar Valenta, ravnatelj mestne ljudske šole v Ljubljani, 200 K; po predavanju tovariša B. Andoljška, nadučitelja v Litiji, 20.000 K; šolska mladina v Litiji na rentne hranilne knjižice 600 K; učiteljstvo in učenci na šestrazrednici v Dobropoljah 4200 K; podporni zaloga moškega učiteljskega v Gorici 500 K; Slavoj Praprotnik, bivši učitelj v Lokvah, 10.000 K; Minka Škabernetova, c. kr. vadniška učiteljica v Ljubljani, 100 K; šolska vodstva; Velike Lašče 3200 K, Vrhnika 600 K, Božjakovo 800 K, D. M. v Polju 700 K, Črnomelj 500 K, Metlika 2400 K, Spodnja Idrija 100 K; II. mestna deška ljudska šola v Ljubljani 65.700 K; III. mestna deška ljudska šola v Ljubljani 9200 K; IV. mestna deška ljudska šola v Ljubljani 6600 K; mestna nemška deška ljudska šola v Ljubljani 22.100 K; mestna slovenska dekliška ljudska šola v Ljubljani 15.400 K; mestna nemška dekliška ljudska šola v Ljubljani 1400 K; šišenska deška in dekliška osemrazredna 9900 K; ljudska šola v Marjanišču v Ljubljani 15.600 K; ljudska šola v Lichtenturničnem zavodu v Ljubljani 62.000 K; starši šolske mladine v Metliki po delovanju učiteljstva 25.000 K; šolska mladine rihemberške občine 1500 K; učenci CM deške lj. šole v Trstu 3500 K; skupaj 432.400 K. V zadnji številki izkazanih 12.400 K Danes izkazanih 432.400 «
Skupaj IV. vojno posojilo 444.800 K

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Giasom izkazov v »Učit. Tovarišu«.
 Za »Rdeči križ« itd 82.124 K 69 v.
 III. vojno posojilo 264.148 « 69 «
 IV. « 444.800 « — «
Skupna vsota 791.073 K 66 v.

Faktični končni efekt pa je seveda večji, ker mi nimamo na razpolago podatkov z vseh šol. To število je le vsota izkazov v našem listu. Ako k tej vsoti, ki se v njej zadostno zrcali delo naših ljudskih šol, prištejemo še vsoto, ki je — po naših izkazih — zbrana po naših srednjih šolah, dobimo ta račun:
 Ljudske šole 791.073 K 66 v.
 Srednje šole 29.704 « 58 «
Končna vsota 820.778 K 24 v.

Nemški program!

Dunaj, 27. majnika 1916.

Tukajšnji list »Fremdenblatt«, ki ve-lja za poluradno glasilo, prijavlja poročilo o nemško-nacionanem zborovanju, vršecem se v dunajskem okraju Hietzingu. — Zanimalo bo tudi Vas, kar so na tem zborovanju govorili.

Poslanec Pacher se je skliceval na posvetovanja, ki so jih imeli nemški poslanci iz Avstrije in Nemčije v Monako-

vem, Solnogradu in Berlinu. Njih zahteve, ki so jih sklenili in sporočili svojima vladama se glase:

1. Sedanjo življensko skupnost obeh držav je treba izpopolniti. — Vsaka država naj ostane samostojna, toda takoj se morajo skleniti dogovori, ki dajo v vojaškem, političnem in gospodarskem oziru enotnega duha. — 3. Ustvariti je treba skupne organe. — Posamič zahtevajo: a) dolgotrajno brambno in mirovno zaveznitvo, ki zagotavlja enotno zunanjo politiko, redne sestanke vodilnih državnikov in obeh parlamentov; b) dolgotrajno vojaško konvencijo, ki ustvari enotno organizirano armado, vojaško upravo in vsa vojaška vprašanja; c) dologotrajno gospodarsko zvezo; obe državi na zunan naj bosta enota in zato čimprej proč s carinsko mejo; d) enako zakonodajo za obrt, trgovino, promet, zdravje, socialno preskrbo, varstvo obrtne in duševne lastnine. — Priporoča se neko prehodno stanje z ozirom na razne industrije. Do srednjeevropske gospodarske skupnosti mora priti. — Posl. Pacher je dalje tudi govoril o gališkem vprašanju in izjavil, da so avstrijski Nemci in Poljaki glede tega vprašanja edini. Državni zbor mora dobiti nov poslovnik. — Opozarjal je tudi na vojno Prusije z Avstrijo l. 1866., in navdušeno odobravanje je zadonelo po dvorani, ko je bilo konstatirano, da so tedanji nasprotniki po 50 letih sklenili orožno pobratimstvo.

Podpredsednik nemškega »Schulvereina« Wottawa je govoril o notranje-politiških vprašanjih v smislu znanega programa o državnem jeziku, šoli, socialni blaginji, kar je zopet izzvalo viharo pritrjevanje.

Književnost.

Viktor Bežek: Občno vzgojeslovje z dušeslovnim uvodom. — V Ljubljani 1916. Založba »Slovenske šolske Matic«. Tisk »Učiteljske tiskarne«. — S tem tretjim snopičem je završeno to znamenito delo ravnatelja Bežka, ki smo Slovenci lahko ponosni nanje. O knjigi izpregovorimo pozneje obširneje.

Zvonček objavlja v 5. letošnji številki to vsebino: 1. Davorinov: Večerne pesni. Hrepenenje. — Uspavanka. — Ti in jaz. 2. Cvetinomiški: Večer v gozdu. (Dalje.) 3. Tinka je stopila v gozd. (Slika.) 4. Nastenski okraski iz razglednic. (Slika.) 5. Fedor: Pripovedka o Barskem jezercu. 6. Janko Leban: Ptici. (Pesem.) 7. Stric Pavel: Z delom se učimo. (Dalje.) 8. Slika štirih vojakov-junakov, od katerih sta padla dva. 9. Dr. Ivo Šorli: Bob in Tedi, dva neugnanca. (Dalje.) 10. Antonijo Germkova: Tržaško pismo. (S sliko: Tržaška slovenska mladina). 11. Ivanka Kocijanova: Veselje s cveticami. (Pesem.) 12. Janko Leban: Velikonočna. (Pesem.) 13. Fr. Rojec: Tončkove sanje in Miklavžev večer. (Dalje.) 14. Pouk in zabava. Zastavica v podobah (Fr. Rojec.) — Rešitev uganke v zlogih v 4. št. — Sanje o vojni. — Ganljiv slučaj. — Tiger in ovca. — Štiriletni mož. — Novo znanstveno razkritje. — Čin zdvijane mačke. 15. Kotiček gospoda Doropoljskega.

»Napredak«, naučno-pedagoška smotra. Izdaje hrvatski pedagoško-književni zbor. Glavni urednik: Stjepan Basariček. Saurednici: Davorin Trstenjak i Josip Škavič. — Sveska V. — Sadržaj: Teorijska pedagogija. Dr. Gjurjo Basariček: Kako da se suzbija kriminalnost u nedoraslih. — Miloš Borojević: Dr. W. Lay o temeljima in principima škole akcije. — Logika pomoćnica pedagogije. — Praktična pedagogija. Davorin Trstenjak: Nastava i moralno uzgajanje. — Danijel Katić: Obuka u početnom računstvu. — Književna smotra. Obnovljene naše školske knjige. Obzor po pedagoškom svijetu. Aleksandar Nadviški: Madžarski pedagog o koedukaciji u Hrvatskoj. — Dr. F. Higy-Mandić: Iz njemačke pedagoške literature. — Manji članci i bilješke. Davorin Trstenjak: Sitna pedagogija.

Konjerejem. V založbi c. kr. kmetijske družbe kranjske je izšla kot XV. zvezek kmetijske knjižnice knjiga »Sosedar Razumnika konjereja«, ki jo je po dr. Steuertu iz nemščine preložil in za naše razmere priredil družbeni adjunkt A. J a m n i k. Knjiga je pisana v obliki pogo-

vorov Razumnika s svojimi sosedi. Obsega 167 strani in 77 velezanimivih podob. Vsebinsko je jako bogata in pomeniva. Prav zanimivo je pisano o podedovanju, o raznih boleznih ter razvadah konj in kako jih je zdraviti, oziroma napake odpraviti, o ravnanju s plemenskimi kobilami, dalje o težavah pri porodih, o negovanju kobil in žrebet ob porodu, o krmljenju, vpreganju, podkovanju, o momentih, ki je nanje paziti pri nakupu živali itd. V knjigi se nahaja vse, kar bi utegnilo zanimati naše konjerejce. Več teh se je izrazilo, da jim je ta knjiga prav dobro poučilo in jako dobrodošlo razvedrilo. Po vojni se bo treba dobro oprijeti umne konjereje ter bo v ta namen knjiga vsakemu konjereju jako dobro služila. Obenem je lepo darilo in prijetno čtivo za naše kmetijske sinove, ki se nahajajo ranjeni po bolnicah in rekonvalescentnih domovih. Za ude c. kr. kmet. družbe kranjske stane knjiga s poštnino vred 1 K, za neude in v knjigo-trstvu pa K 1.20 brez poštnine. Naroča se pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Pisatelj romana »Od pluga do krone« umrl. Umrl je na Dunaju 15. pret. m. ko- rektor c. kr. drž. in dvorne tiskarne v pokoju Josip Bedenček. Svoječas je bil urednik »Slovenca«. Tudi pisatelj je bil, in njegov roman »Od pluga do krone« je marsikdo z zanimanjem čital. V njem opi- suje življenje in delo Jurija Vege. — Bodi blagemu pokojniku tuja zemljica lahka!

Srednješolske vesti.

DRUŠTVO SLOVENSkih PROFE- SORJEV

je imelo dne 14. maja t. l. v risalnici I. državne gimnazije v Ljubljani občni zbor, ki ga je vodil predsednik društva prof. dr. Z m a v c. Iz njegovega poročila, iz poročila tajnika dr. Debevca in blagajnika prof. Masla posnemamo najvažnejše točke. Predsednik je prečital vdanostno brzojavko cesarju, ki je bila z navdušenjem sprejeta. Po zborovanju jo je izročila deputacija deželnemu predsedniku. — »Nastavni Vjestnik« je prenehal biti glasilo društva, pač pa ga dobiva vsak član, ki plača s članarino vred 10 K na leto. — Sedaj so izdane, oziroma pripravljene za tisk že vse šolske knjige za vso gimnazijo in sploh za vse srednje šole, razen državo- znanstva. — Društvo, ki je štelo svoj čas 300 članov, šteje danes 177 članov. Mobiliziranih je bilo 83 članov, umrli so 3 člani in padlo jih je 5. Umrli so člani: V. Zupančič, Kralj in Brunet; padli, oziroma svojim ranam podlegli pa: Podboj, Berce, dr. Mrhar, Rabuza in Modic. — Priporočala se je ustanovitev samopomoči, kakor so si jo tudi ustanovili učitelji, ter so se tozadevno tudi vršila pogajanja z različni zavarovalnimi družbami. — Dobrotniki društva so tudi v voj- nem času ostali razni zavodi in zasebniki, tako Tržaška hranilnica in posojilnica, Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice, Ptujška slovenska posojilnica, Južnoštajerska hranilnica in Kreditna banka. — Prometa je imelo društvo v letu 1913/14: Dohodkov 6781 kron 46 vin., stroškov 4486 kron 37 vin. Imovina izkazuje 1977 kron 28 vin. dohodkov in 1239 kron 23 v. stroškov. Knjižni fond je imel 745 kron 94 vin. dohodkov in 1608 kron 16 vin. stroškov, gotovina tega fonda je znašala 1357 kron 02 vin. Bilanca za leto 1913/14 izka- zuje v knjižnem fondu 9207 kron 90 vin. aktiv in 3100 kron pasiv, torej prebitka 6107 kron 90 vin., bilanca društvenega imetja pa 1336 kron 07 vin. aktiv in 236 kron pasiv, torej prebitka 1100 kron 07 v. Iz računov za leto 1914/15 posnemamo: Promet: Dohodki 6990 kron 07 vin., iz- datki 6379 kron 59 vin. Društvena gotovina: Dohodki 1479 kron 98 vin., izdatki 1059 kron 52 vin. Knjižni fond: Dohodki 2566 kron 57 vin., izdatki 2470 kron 07 v. Bilanca: Knjižni fond: Aktiva 8674 kron 83 vin., pasiva 1200 kron. Društveno imetje: Aktiva 1038 kron 46 vin., pasiva 143 kron. Knjige so bile pregledane, ker pa je knjige pregledal samo en revizor, se določil za drugega revizorja prof. Zupančič, ki bo poročal na prihodnjem občnem zboru, nakar šele bo mogoče odobriti računске zaključke. — Pri volitvah sta bila nato izvoljena v odbor prof. Kušar in Vesenjak, za namesti, pa prof. Lokovšek in Nardin. Končno je bil stavljen nujni predlog, da se naj zavzame društvo slovenskih profesorjev za to, da se zopet otvori goriška slov. gimnazija in slov. moško in žensko učiteljske, ki so zaradi vojnih dogodkov prenehali s poučevanjem. Tudi naj se obrne društvo do be- gunskega odbora, da za te šole namenjeni denar poklonijo dijakom, ki bodo te šole obiskovali.

»Teden Rdečega križa« in srednje šole. Nadaljna poročila: Moško učiteljske v Ljubljani 1372 K 33 vin.; realka v Ljubljani 5521 K 46 vin.; gimnazija v Kranju 584 K; skupaj 7477 K 79 vin.; zadnjič izkazanih 9326 K 79 vin., torej skupaj 16.804 K 58 vin.

IV. vojno posojilo in srednje šole. Ko liko nam je znano, so podpisale naše sred- nej šole IV. vojnega posojila: Realka v Idriji 1000 K, dijaško podporno društvo v Idriji 4000 K, I. drž. gimnazija v Ljubljani 1800 K, II. drž. gimnazija v Ljubljani 4700 K, nem. drž. gimnazija v Ljubljani 1400 K, skupaj 12.900 K. — V zadnji številki in danes imenovane naše srednje šole so torej nanbrale, oziroma podpisale: »Teden Rdečega križa« 16.804 K 58 v. IV. vojno posojilo 12.900 « — «
Skupaj 29.704 K 58 v.

Iz Belgrada poročajo: Vojaški gubernatorij ustanovi v Belgradu še letos ve- liko realno gimnazijo, združeno z interna- tom. Učni jezik bo srbo-hrvatski.

V ruskem ujetništvu se nahaja gimna- zijski profesor Anton Detela iz Kranja. **Srednje šole na slovenskem ozemlju.** Naučno ministrstvo je izdalo pregled av- strijskih srednjih šol l. 1915—1916. Na vseh gimnazijah je 84.643 učencev, na realkah pa 44.484, na obeh tedaj 129.127 (učencev 124.309, dijakinj 4818). Na žens- ke liceje hodi 10.528 dijakinj. Poglejmo naše dežele: Štajersko 9 gimnazij (8 nem- ških, 1 utrakvistična) 2957 učencev; realk 8, 2050 učencev; 1 ženski licej s 302 učen- kama; Koroško 3 gimnazije 947 učencev; 1 realka 3263 dijakov, 1 ženski licej 274 deklet, Kranjska 7 gimnazij (2 nemški, 4 utrakvistične, 1 slovenska) 2056 učencev; 2 realki (1 nemška, 1 utrakvistična) 753 učencev; 1 dekliški licej 274 dijakinj. Pri- morsko 12 gimnazij (3 nemške, 6 itali- janskih, 2 hrvatski, 1 slovenska) 1741 učencev; 6 realk (3 nemške, 3 laške); 5 licejev (odprta samo 2) 646 učenk. Dal- macija 6 gimnazij (1 laška, 5 hrvatskih) 1281 dijakov, 2 realki (1 italijanska, 1 hr- vatska) 517 učencev.

Zrelostni kurzi za vpoklicane srednje- šolce. Naučni minister je pred kratkim časom odredil, da se morajo po končanem šolskem letu na vseh srednjih šolah vršiti enomesečni zrelostni kurzi za one učence zadnjega leta, ki imajo oditi k vojakom, preden končajo ta razred. Taki tečajji so bili prvotno namenjeni samo za vpokli- cane, ki so v zaledju in dobe primeren dopust. Naučno ministrstvo pa je pri vr- hovnem armadnem poveljstvu doseglo, da se dovoli enomesečni dopust za te kurze in maturo tudi prejšnjim učencem 8. razreda, ki so sedaj že na bojišču. Kurzi se začno 25. maja in trajajo do 25. junija.

Srednješolska pripraviljalnica za ita- lijanske učence v Gradcu. Kakor poroča »Eco del Litorale«, se otvori v najkraj- šem času v Gradcu pripraviljalnica za one italijanske dečke, ki nameravajo vstopiti v kakšno italijansko srednjo šolo.

Italijanska srednja šola v Kromerizu. Kakor poročajo češki listi, se utegne usta- noviti v Kromerizu poleg slovenske gim- nazije tudi italijanska srednja šola.

Goriške slovenske srednje šole. »Če- ška korespondenca« poroča iz Olomuca: Naučno ministrstvo je že odobrilo, da se v Kromerizu odpre slovenska gimnazija, ki naj nadomesti goriško. S podporo mesta Kromeriza se pouk kmalu začne. Tam v kratkem odpro tudi slovensko ljudsko šolo. V začetku vojne so Slovenci v Go- rici imeli tri srednje šole, višjo gimnazijo in dve učiteljski. Naučno ministrstvo je obljubilo, da te zavode zopet odpre. Uči- teljski prideta menda v Trst.

Ogrska reforma srednjih šol in jugo- slovanski jeziki. Sotrudnik »Az Esta« je vprašal ogrskega naučnega ministra, ali se v ogrske trgovske šole res uvede kak balkanski jezik. Minister je odgovoril, da je že sedaj predpisano učenje štirih jezi- kov. Madžarščina, nemščina in francošči- na so obvezne. Kdor se hoče učiti bolgar- skega ali kak drug jugoslovanski jezik, se že danes lahko javi pri ravnateljstvu. V začetku bo ogrska nastavljala tudi take učitelje balkanskih jezikov, ki še nimajo diplome o znanju teh jezikov.

Kranjske vesti.

— Narodno-napredna stranka na **Kranjskem in novi deželni predsednik.** Izvrševalni odbor Narodno-napredne stranke na Kranjskem objavlja v »Slov. Narodu« pozdrav novemu deželnemu predsedniku grofu Henriku Attensu, naglašujoč, da se je ta gospod vsekdar ka- zal strogo pravičnega političkega uradni- ka in ni nikdar načeloma preziral sloven- skih narodnih teženj. Pričakuje, da tudi v bodoče ostane zvest tem svojim tradici- jam. Pristaši stranke so in še polagajo ra-

devolje vse žrtve na oltar skupne domovine. Tako bodo tudi odslej brez vsakega pomisleka, brezpogojno in z iskrenim navdušenjem. Seveda ostane stranka neomahljivo »zvesta svojemu narodnemu, kulturnemu in gospodarskemu programu, ki je še ni nikdar in tudi ne bo oviral v izvrševanju katerihkoli patriotskih dolžnosti.«

—r— **Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani** je govoril o pomenu in rentabiliteti vojnega posojila prof. Henrik Podkrajskec. Njegova izvajanja so hitro našla pot v mlada srca za vse lepo in blago vnetih obiskovalk ženske obrtne šole. Svojim domovinskim čuvstvom pa so dale duška na ta način, da so v svojih razredih začele nabirati prostovoljne denarne prispevke. Dasi jih po številu ni veliko in je poleg tega med njimi pretežna večina takih, ki žive v skromnih razmerah, so vendar nabrale veliko, še več pa je doneslo srečkanje, za katero so darovale nekakere učenke krasna ročna dela. K lepemu uspehu te akcije so pripomogle učiteljice Klement. Hrovatinova, Ana Schmiedtova, Filomena Senekovičeva in Marija Veharjeva z dobrimi sveti, ki so jih dajale mladim nabiralkam, potem pa tudi s svojimi prispevki, ki sta jih na njih posredovanje naklonila vzvišenemu namenu ravnatelj in moški učiteljski zbor ženske obrtne šole. S tem denarjem kupljeni kosovi IV. vojnega posojila se bodo na željo mladih domoljubov izročili ravnateljstvu s pristavkom, da naj dobivajo obresti ukaželjna dekleta, ki bodo še v poznejših časih obiskovala žensko obrtno šolo. Res plemenito!

—r— **Iz ruskega vjetništva.** Tovariš Rajko Božič, učitelj v Mengšu, se je zglasil z dopisnico z dne 4. aprila iz Tjuma v Tobolski guberniji telovadnemu učitelju Juliju Schmidtu ter sporočil, da je zdrav, da mu gre dobro in da upa na skorajšnje snidenje v domovini. Z njimi skupaj so v istem kraju še tovariši Riglar, Gabrovšek in Silvester.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Namesto obolele učiteljice Marije Burjove je imenovana za suplentinjo na ljudski šoli v Osilnici učiteljica Angela Mandeljeva. — Namesto obolele učiteljice Erne Schottove v Oblaku bo suplinjala učiteljica Marija Očaharjeva. — C. kr. deželni šolski svet je vzela na znanje izstop učiteljice Karoline Bulovčeve in Josipine Fischerjeve in vstop učiteljice M. Elekta Schleglove in S. Imelda Konecne v osemrazrednico v Mekinjah. — Suplentinja Ana Breznik je imenovana za provizorično učiteljico v Črnomlju; suplentinja Cirila Goljeva pa za provizorično učiteljico v Metliki.

—r— **Umrla** je v Krškem dne 12. pret. m. učiteljica soproga, gospa Ivana Rozmanova. Dosegla je visoko starost 81 let. Pokojnica je bila v mestu in okolici znana kot skrbna in dobra žena. Marsikdo, ki je hodil v krško meščansko šolo, se je bo spominjal tudi kot obče priljubljene dijaške gospodinje. V dolgi dobi 26 let je stanovala pri njej mnogo dijakov, ki jim je bila kakor mati. Da je v sili vsakomur rada pomagala, o tem bi v Krškem in v okolici marsikdo vedel povedati. Bodi blagi pokojnici ohranjen blag spomin! Tovarišu Florianu Rozmanu pa naše iskreno sožalje!

—r— **Kako vzgaja šola?** Pišejo nam: V Metliki so ljudskošolski otroci po lastnem nagibu priredili dve patriotski zabavi v prid »Skladu za naše v vojni oslepele vojake«. a) Zabava z dne 14. dne maja t. l. pod vodstvom Jožice in Emice Šturmove in Helice Habjanove je dala čistega 14 K 24 vin. b) Zabava z 21. dne maja t. l. pod vodstvom Franjice in Deve Kopiničeve pa 14 K. — Učenci iste šole so podpisali 2400 K IV. vojnega posojila, njih starši pa — kolikor je učiteljstvu znana — nad 25.000 K. — Tako vzgaja šola!

—r— **Kmetska posojilnica ljubljanske okolice** v Ljubljani je blagovolila tudi letos tukajšnji šoli nakloniti podporo 30 K. Presrečna hvala! — Šolsko vodstvo Drenov grič.

—r— **Strelna v šolskem posloju.** Iz Hotiča poročajo: V nedeljo, dne 14. pret. m. je popoldan med hudo nevihto, okoli pol 6. ure treščilo v tukajšnje šolsko poslojše. Strelna je precej raztrgala streho, hujše nesreče pa ni bilo.

—r— **Poročil** se je gosp. Miroslav Podgornik, nadučitelj v Cerknem, z gđ. Pavlo Kosmač. Obilo sreče.

—r— **Zlato poroko** je v Mokronogu praznoval v ponedeljek, 22. t. m., vpokojeni nadučitelj Fran Lavrič. Naj ljubezniva zlatoporočnica čakata še dolgo let v sredi otrok in vnukov! Bilo srečno!

—r— **Odlikovanje.** Cand. ing. Stanko Dimnik, c. in kr. poročnik pri železniškem polku, je odlikovan z zlatim za-

služnim križcem na traku hrabrostne svetinje. Odlikovanec je sin našega ljubljanskega tovariša nadučitelja Jakoba Dimnika. — Čestitamo očetu in sinu!

—r— **Prva mestna deška ljudska šola v Ljubljani** je podpisala IV. vojnega posojila 81.000 kron, in sicer je podpisalo učiteljstvo 100 kron (III. vojnega posojila pa 400 kron); učenci 1000 kron (III. vojnega posojila pa 300 kron); starši učencev in njih sorodnikov pa 79.900 kron; vsi skupaj torej 81.000 kron.

—r— **V ruskem ujetništvu**, in sicer v Tjumentu biva častnik Fran Jankovič, učitelj na Viču pri Ljubljani. Poročilo pravi, da je zdrav in krepak.

—r— **Pozor!** Kdor ve za naslov notranjskega tovariša, rejca čistokrvnih — kratkodlakih — koz srnine barve, blagovolj sporočiti naslov tovarišu K. Barletu, t. č. šolskemu voditelju v Metliki.

Štajerske vesti.

IVAN ZDOLŠEK

Umrl je dne 13. maja t. l. po kratki bolezn v Gabrijah pri Celju tovariš Ivan Zdolšek, nadučitelj v p., v 84. letu svoje dobe. — Pokojni tovariš je uspešno učiteljeval do 69. leta svoje starosti, večinoma kot nadučitelj v Novi cerkvi pri Celju. Odlikovan je bil s srebrnim zaslužnim križcem; bil je imejitelj častne svetinje ter častni občan občine Nova cerkev. — Izza svoje vpokojitve l. 1891. je živel v Gabrijah pri Celju, kjer je imel lastno hišo. — Pokopan je bil ob številni udeležbi dne 15. maja t. l. na okol. pokopališču celjskem. — Blag mu spomin!

—š— **Umrl** je dne 15. maja t. l. vodja deželne deške mešč. šole v Celju, Jos. Hölzel, 45 let star, po enomesečnem bolehanju. Rainik je jedva drugo leto služboval kot ravnatelj. Rojen je bil v Ptuj, vzgojen v Mariboru, po mišljenju je bil Nemeč. Vedenja je bil konciljantnega. — Naslednik mu bo kajpada spet Nemeč, čeravno je meščanska šola v Celju namenjena v prvi vrsti — Slovencem.

—š— **Za šolskega nadzornika v Belgradu** je imenovan poročnik Stanko Majcen iz Maribora.

—š— **Iz Jarenine** poročajo: Akcija za »Rdeči križ« — prvo podjetje te vrste na kmetih — je imela impozanten uspeh. Tu je privrelo globoko čuvstvo usmiljenja in domoljublja. Slovenski mož, slovenska žena, slovenska mladina — pravi bratje usmiljenega Samaritana in neomajno zvesti sinovi, zveste hčerke habsburške hiše, svoje domovine Avstrije! Dasi imamo pri nas šolane same skromne kmetijske občine, je moglo šolsko vodstvo odposlati predsedništvu »Rdečega križa« 1375 K in prijaviti 70 novih udov s skupno udnino 280 K, torej skupni uspeh 1657 K.

—š— **Umrl** je dne 11. maja t. l. ob tirolski fronti Josip Pinter, vojni kurat v r. pri nekem domobranskem polku, zaradi naporov, od srčne kapi zadet, v 32. letu dobe svoje. — Pokojnik je bil odlikovan z duh. zaslužnim križcem II. vrste na belo-rdečem traku in z viteškim križem Franc-Josipovega reda na traku voj. zaslužnega križa. — Pred odhodom v vojno službo je bil Pinter v Celju mestni kooperator, obče priljubljen, zlasti pri mladini. Mož je bil vzgleden duhovnik ter izborni katehet. Živel je samo svojemu poklicu. — Trajen mu bodi spomin!

—š— **Posirovljenje in nemoralna mladina** ob vojni vidno napredujeta. Tako je bilo n. pr. v Gradcu v času od 1. jan. do 1. junija 1915, torej v petih mesecih, po policiji zaradi nenravnosti aretiranih 500 mladostnih oseb, dočim je v vsem letu 1914. znašalo to število 856. Tedaj skoraj za 50% v enem letu se je povišalo število teh izpriencev! Pri tem dekleta v nemorali prekašajo dečke. To pa ima svoj vzrok v tem, da se v starosti od 14. do 18. leta na naravnost grozen način udinjajo — prostituciji. — Tako čitamo v graškem listu »Blätter für Armenwesen und Jugendfürsorge«.

—š— **Vojna odlikovanja.** Izmed slovenskih učiteljev na Štajerskem so zadnji čas prejeli odlikovanja nastopni tovariši: Franjo Lucček, učitelj pri Sv. Antonu v Slov. Goricah, poročnik pri 26. d. pp., veliko srebrno hrabrostno kolajno. Franjo Mejovsček, učitelj v Jarenini, poročnik pri b.-h. pp. 4. srebrno hrabrostno kolajno 1. reda; Anton Mohar, učitelj pri Sv. Marjeti na Dr. p., praporščak pri 26. d. pp., bronasto hrabrostno kolajno; Friderik Pučelik, učitelj v Leitersbergu-Karčevini, četovodja pri prostov. strelskem p. 4, zahvalo in priznanje v imenu Najvišje službe; Makso Smole, učitelj v Račjem, praporščak pri d. pp. 26. srebrno hrabr. kolajno 1. reda; Makso Viher, okr.

pom. učitelj v Mariboru, poročnik pri deželnostr. p. 2, srebrno hr. kolajno 2. reda in Ljudevit Varyl, učitelj v Poljčanah, rač. podčastnik pri 47. pp., srebrni zaslužni križec na traku hrabrostne kolajne. Vsem tovarišem — naše čestitke!

—š— **Svetinjo za 40letno službovanje** je podelil štajerski namestnik nadučitelju tov. Antonu Farčniku v Polzeli.

Koroške vesti.

—k— **Iz Celovca** nam poročajo: Povodom imenovanja c. kr. podpredsednika gospoda Henrika grofa Attemsa predsednikom v vojvodini Kranjski, je razdelil učitelj z Jesenic, tovariš Leo Pibrovč, sedaj cenzor v Celovcu, v zvezi z g. Ahlinom po celovških bolnišnicah 5000 svalčic in 400 smodk. — Športna prireditve dne 7. maja je vrgla 250 kron.

—k— **Koroški učitelji v svetovni vojni.** Od 800 koroških učiteljev jih je odrinilo pod orožje 400. Med njimi jih je umrlo, oziroma padlo 34, 22 jih je ujetih, 3 pogrešajo. Odlikovanih jih je bilo doslej 48.

—k— **Nadporočnik Neisser, žrtev popotitve parobroda »Dubrovnik«.** Potrjuje se vest, da je nadporočnik Jurij Neisser od 78. polka utonil pri katastrofi, ki je zadela parobrod »Dubrovnik«. Pokojnik je bil od lanskega leta v Dubrovniku, do deljen c. in kr. postajnemu poveljstvu. Po poklicu je bil profesor na učiteljski v Celovcu, kjer zapušča vdovo in tri otročiče. Neisser je štel 36 let. Hvalijo ga zaradi njegovega lepega nastopanja v službi in dobrega srca. Tudi kot profesor je bil na svojem mestu.

—k— **Koroški »Deutscher Volksrat«** je po poročilu »Deutsche Wacht« zboroval v Celovcu in sklenil: Glavna skupščina »Deutscher Volksrata« za Koroško, ojačena po županih koroških mest in trgov, se srčno zahvaljuje onim krogom, ki so izdelali »velikonočni program«, za veliko trudapolno delo in zvesto brambo upravičenih zahtev Nemcev v Avstriji. Skupščina zahteva od zakonitih zastopnikov v državi in deželi kakor od vseh drugih vplivnih prijateljev nemškega ljudstva, da pri vseh nadaljnjih pogajanjih z različnimi nemškimi strankami, z vlado, z drudimi narodi avstrijskimi ali z zastopniki nemškega cesarstva z vsemi močmi delajo na to, da se neomajno drži sledečih zahtev: 1. Galičija in Dalmacija naj dobita posebno mesto. 2. Z zakonom naj se nemščina določi kot državni jezik. 3. Država naj varuje in goji nemško šolstvo. 4. Po vsej Avstriji naj država varuje nemške narodne in gospodarske interese. — V tej resoluciji je posebno zanimivo dvoje: tudi koroški »Volksrat« priznava, da se bo o teh nemških zahtevah moralo pogajati z drugimi avstrijskimi narodi, in drugič kliče na pomoč zastopnike nemške države za urejevanje notranjih avstrijskih razmer!

Goriške vesti.

—g— **Henriku grofu Attemsu** je izreklo starešinstvo mestne občine Sv. Križ na Goriškem iskreno čestitko povodom imenovanja za kranjskega deželnega predsednika. Čestitati pa se mora tudi sednji kranjski deželi na tako blagem in strogo pravičnem predsedniku.

—g— **Poročilo pomožnega odbora za begunce z juga s sedežem na Dunaju** je ravnokar izšlo. Na Češkem je v 73 okrajnih glavarstvih 18.982 beguncev, na Moravskem v 26 okrajnih 30.099, na Nižjem Avstrijskem v 30 okrajnih 32.500, na Zgornjem Avstrijskem v 7 okrajnih 17.653, na Solnograškem 1964, na Štajerskem okoli 21.000, na Koroškem okoli 1000, na Tirolskem okoli 7000, na Kranjskem od 30.000 do 40.000. Skupno tedaj okoli 170.000 beguncev. Zasilnih šol je 108. Največ krajevnih pomožnih odborov je na Češkem. V dunajskem odboru so trije Slovenci. Odbor je pri pomožnem odboru imel dohodkov 304.718 K 48 v, izdatkov pa 167.030 K 24 v. Oddelek za obleko je prejel 309.341 K 64 v, izdal pa 434.090 K, za kar mu je pomožni odbor pomagal s 124.749 K 26 v. — Odbor je izdal podporo 109.470 K 20 v. Dne 1. januarja je imel na razpolago 163.710 K 18 v.

—g— **Pred c. kr. izpraševalno komisijo v Gorici** (sedaj v Ljubljani) so bili usposobljeni v pomladanskem roku 1916 za pouk na ljudskih šolah, in sicer s slovenskim učnim jezikom: Bajt Miroslav, Belin Franc, Bevk Franc, Brana Alojzija, Čučat Roza, Feigel Ivan, Ferletič Emilija, Gabršček Ivan, Goljevšček Marija, Hvala Anton, Kovač Viktor, Mayer Ernest, Novak Leopolda, Pečarič Miroslav, Slejko Ema, Vižin Anton; s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Bajt Zora (za slov.

šole z odliko), Brumen Apolonija (za oboje z odliko), Čok Ana (za slov. šole z odliko), Drobnič Marija, Hvala Danica, Simšič Adolfa (za slov. šole z odliko), Vinšek Doroteja (za oboje z odliko); z nemškim učnim jezikom: Silvestro Nelda (z odliko). — Razentega so se izvršili z ugodnim uspehom štirje dopolnilni izpiti.

—g— **Iz Kromeriza** na Moravskem nam poročajo: Vest, da pride sem ne le slovenska, temveč tudi italijanska gimnazija iz Gorice, se tudi tu vzdržuje, in sicer se bo baje za dijake ustanovil nekaj konvikt. S poukom se prične menda pričetkom junija. Naše mesto ima že češko in nemško ter tudi knezoškofovo gimnazijo; poleg tega češko in nemško realko, pripravnico in glasbeno šolo, bo torej potem glede šolstva tekmovalo z mnogo večjimi mesti. — »Teden Rdečega križa« nam je prinesel več prireditev in koncertov, najznamenitejši je bil oni »Češkega kvarteta« z Dunaja, nudeč krasen umetniški užitek. — Zdaj gostuje tu češko gledališče iz Brna in prizarja operete; prihodnji mesec priredi »Narodni divadlo« iz Prage nekaj opernih predstav. Ker tu ni gledališča, se vrše te prireditve v koncertni dvorani. Tako mammo naknadno svojo sezono. Vreme je bilo krasno pomladansko: »terjaci« pa so nam prinesli nekoliko novega mraza. Knezonaškofijski park je prekrasno šetališče. Bajje dospe v kratkem olomuški kardinal-knezoškof tu sem v svojo poletno rezidenco.

—g— **Iz krogov goriškega učiteljstva** pišejo »Slovenskemu Narodu«: Okrajni šolski svet za goriško okolico se je spomnil svojega učiteljstva in mu določil podpore. Delilo se je, kakor je čuti, na štiri dele, in sicer: I. skupina v službi se nahajajočih 150 K, II. skupina oni, ki so na dopustu, 100 K, III. oženjeni vojaki manj in IV. skupina neoženjeni vojaki — nič. Prav je, da se prihiči vsakemu na pomoč, a krivo je, da se pozabi mladega neoženjenega učitelja, ki se mu že itak odtegne cela polovica mesečne plače — katera znaša sedaj okoli 50 K. Vprašamo se, ali ta mlada skupina — poznejše deblo učiteljstva — res ne potrebuje ničesar? Ako je tako, kakor smo čuli, meročajni gospodje, popravite!

Tržaške vesti.

—t— **Poroka.** Dr. Ludovik Vadnal, c. kr. finančni uradnik, se je poročil z Milko Požarjevo, učiteljico in hčerjo voditelja šole v Trebčah, tovariša Antona Požarja. Novoporočencema želimo vse najbolje!

—t— **Iz Sv. Križa pri Trstu** poročajo: »Teden Rdečega križa« je tu primeroma prav dobro uspel. Učenke so pod nadzorstvom svojih učiteljic bliskoma razprodale vse znake. Nabralo se je 185 K 45 v. Članov se je vpisalo po prizadevanju šol. vodje tov. Emila Pakiža 64, poleg tega se je nabralo v šoli med učenci za »Rdeči križ« 11 K 36 v. Ker plača vsak član letno 4 krone, se je nabralo torej v vsem skupaj za »Rdeči križ« 452 kron 81 vin.

—t— **Nadzorovanje občinskih otroških vrtcev.** Cesarski komisar razglašča, da je sestavil odbor gosp. ki bodo neposredno nadzorovale občinske otroške vrtce, obiskovale te zavode in podajale mestnemu magistratu predloge v svrhu boljšega uspevanja vrtcev. V odboru se nahajajo gospe baronica Nina Mörpurgo, Hildegarda Tomičich, Marija Zahorska in Gina Ban kot konzulentka-strokovnjakinja.

Istrske vesti.

—i— **Istrska upravna komisija** kliče domov, in sicer nazaj v službo računskega oficijala Antona Rocca, kmetijskega učitelja Donata Libuttija in puljskega primarija dr. Umberta Sbisca. Nazaj jih seveda ne bo.

—i— **O zgodovini in prirodi notranje Istre** je na podlagi projekcij predaval v dunajski »Uraniji« dne 16. maja zvečer vseučiliški docent dr. Edvard Traversa.

—i— **Deželna upravna komisija mejne grofije Istre** je dala dosedaj dovoljenje v smislu § 6. deželnega šolskega zakona z dne 30. marca 1870 za ustanovitev 40 ljudskih šol v Istri. Starši otrok, obvezanih v obiskovanje šole, so prosili že mnogo let, v nekaterih slučajih celo že 40 let, da bi se jim te šole ustanovile. V teh šolah bo hrvaški, oziroma slovenski jezik učni jezik, a italijanski, oziroma nemški jezik se bo — po želji faktorjev, obvezanih v vzdrževanje šole — poučeval kot predmet.

—i— **Sv. Lucija poleg Pirana v Istri.** Prezaslužna istrska Družba sv. Cirila in Metoda je ustanovila slovensko šolo pri

Sv. Luciji poleg Pirana. Prebudila je tamnošnje Slovence in rešila njihovo mladino potujčenja. Strašno so besneli piranski irredentovci ter prorokovali, da šoli ne bo leto dni obstanka. Toda — motili so se! Šola obstoji in napreduje dobro pod vodstvom vrlega narodnjaka tovariša Arnška. Narodna zavest se lepo družiti s patriotično ljubeznijo v srcu tega toli zafiranega slovenskega prebivalstva. Kakor drugod, tako so se tudi t. uzavzeli, da kaj store v pomoč »Rdečemu križu«. Priredili so dne 14. maja šolsko veselico z jako lepim vzoredom. Prišlo je mnogo ljudstva, da položi mal dar na oltar domovine. Tudi slovenski vojaki iz Pirana so naše ljudstvo razveselili s svojim posetom. Hvala jim in čast! Udeležilo se je veselice tudi učiteljstvo iz Kort, iz Kaštela in iz Kopra s šolarji. Vsi so se divili prelepemu izvajanju vzorednih točk. Tov. učitelj in tov. učiteljica imata lepo zadčenje za svoj trud, zakaj uspeh prireditve je v moralnem, in gmotnem oziru jako dober. Znatna vsota, ki se je nabrala ob tej priliki, je bila izročena vojnopomožnemu uradu v Kopru.

Iz Dalmacije.

—d— **Za moško učiteljske v Makarski v Dalmaciji.** Občinski zastop je sprejel predlog občinske uprave, da najame 120.000 K posojila za nabavo zemljišča za zgradbo moškega učiteljskega, ki ga hoče vlada premestiti v Makarsko.

—d— **Kolajne »Osvečeno Kosovo 1912.« prepovedane.** Iz Zadra poročajo, da je prepovedano nositi in hraniti srbske kolajne »Osvečeno Kosovo 1912.« Kolajna ima napis »Osvečeno Kosovo«, pod napisom je letnica 1912. Na kolajni so napisana imena raznih mest: Bitolj, Skader itd. Prekršenje prepovedi se kaznuje z globo 2 do 200 kron, oziroma z zaporom 6 ur do 14 dni.

—d— **Imenovanje.** Referent za administrativne in ekonomske zadeve na dalmatinskem deželnem šolskem svetu, Leopold Golf, je bil imenovan za dvornega svetnika ad personam. Dvorni svetnik Golf je iz dobroznane ljubljanske rodovine.

—d— **»Monarhija« v treh jezikih.** Glasilo monarhistične lige je pričelo izhajati v Zadru v treh jezikih: v italijanskem, hrvaškem in nemškem. Prej je izhajalo samo v italijanskem jeziku v Trstu.

Živinozdravniške študije. Korespondenčni urad: Z začetkom študijskega leta 1916/17 se sprejme na c. in kr. živinozdravniški visoki šoli na Dunaju 20, na kraljevi ogrski živinozdravniški visoki šoli v Budimpešti pa 10 aspirantov. Prosilci se morajo zavezati za sedemletno vojaško živinozdravniško službovanje v c. in kr. armadi. Za čas študij bodo na račun vojnega proračuna nastanjeni skupno ter bodo dobivali hrano, opremo in orožje. Šolnine, izpitnih pristojbin in pristojbine za diplomu jim ne bo treba plačati. Tako jim je omogočeno, da dokončajo študije brez materialnih žrtev s svoje ali svojcev strani in morejo v svojem vojaškem službovanju doseči čin štabnega (višjega štabnega) živinozdravnika VIII., oz. VII. činovnega razreda.

Splošni vestnik.

Državna podpora za vdove državnih uradnikov. Pri ministrskem predsedniku in finančnem ministru je bila deputacija, ki je prosila za podporo vdovam državnih uradnikov in uslužbencev. Zvedela je, da se o tem vprašanju že vrše posvetovanja in da je upati na uspeh, ker vse oblasti v polni meri priznavajo upravičenost teh želj. — Kaj pa vdove učiteljev?

Prvo splošno uradniško društvo Avstro-ogrskemu monarhije je imelo dne 29. aprila svoj občni zbor, na katerem je bilo zastopanih 4000 članov. Poročilo generalnega tajnika je bilo sprejeto s pohvalo in so se odobrili računski zaključki. Posebno zanimanje je zbudilo poročilo o izrednih zahtevah, ki so se zaradi polnega vojnega rizika brez povišanja premij stavile do oddelka za življensko zavarovanje. Samo v letu 1915 je za vojne smrtne slučaje dopel za izplačilo znesek K 1.224.373. Nadalje je omenjalo poročilo, da je poleg premijske rezerve 76,8 mil. kron in rezerve za škodo v znesku 1¼ miliona K društvu na razpolago še posebna rezerva za vojno zavarovanje v znesku 1½ miliona kron in superrezerve skoro 3 milijonov kon, tako da bo oddelek za zavarovanje tudi nadalje mogel zadoščati celo najizrednejšim zahtevam. Soglasno so bili odobreni predlogi o porabi poslovnega prebitka.

Kongrua. »Slovenec« poroča: Državni poslanci dr. Stojan, dr. Faidutti, Hauser, profesor Londzin in Prisching so bili pri ministru Hussarku, da v imenu parlamentarne zveze duhovnikov priporočajo hitro rešitev vprašanja kongrua. Minister je izjavil, da se bo plača dušnih pastirjev izboljšala na ta način, da se bo dovolilo doklade v razmerju dotacijskih dopolnilnih prispevkov verskega fonda v posameznih škofijah. Škofijski ordinariati bodo stavili predloge glede razdelitve na posamezne škofije. Deputacija se je oglašila tudi pri dunajskem generalnem vikarju pomožnem škofu dr. Pilgerju kot zastopniku kardinala nadškofa. Kakor poroča »Reichspost«, gre le za majhno vsoto, pa vendar se rešitev zavlačuje, kakor še pri nobenem drugem stanu. In vendar je položaj čisto jasen. Zakaj tudi največji umetnik v stradanju ne bo razvozlal uganke kako naj danes dušni pastir živi s 1800 do 2000 K. In takih je dosti. Da se zadeva že tako dolgo vleče, je že sramota za celo katoliško prebivalstvo, čigar duhovščini se to dogaja. — Mi smo za to, da dobi podporo vsak, ki jo v teh hudih časih potrebuje. — Kako pa naj s svojimi dohodki živi učiteljstvo?

Otroci naj hodijo bos! V zagrebških listih čitamo: Poizkus nadomestiti zlasti pri otrocih usnjate črevlje s takimi, ki imajo lesene podplate, se ni obnesel, ker je obutev za otroško živahnost pretežka. Usnjeni črevlji pa stanejo danes toliko, da jih mali uradnik, obrtnik, učitelj, delavec ne premore. Treba je poseči po radikalnem sredstvu: otroci naj hodijo bos! — ne le doma, temveč tudi na ulici! Nazor, da to ne pristaja, da je sramotno, se mora pobijati in odpraviti. V Zagrebu na Ilici je videti vsak dan soprogo nekega slovitega kirurga, elegantno damo, ki vodi svojo deco popolnoma boso na izprehod. Ta dama ima gotovo toliko denarja, da bi svoje otroke prav lahko obula. Pa tu gre za princip praktičnosti in ne za vprašanje siromašnosti! Zato, pametni ljudje, pustite, naj hodi deca bosa! — Tako v Zagrebu. Isto velja pač tudi za druge kraje. Mnogi starši so naravnost primorani, da štedijo z otroškim obuvalom, saj je treba misliti na zimski čas. Usnja bo še manj in še dražje bo. Zlasti šolska vodstva naj bi poučila otroke, da ni nespodobno, hoditi bos, temveč da je praktično in — zdravo!

Razgled.

— **Poslanec Pollauf padel.** »Parlamentarna korespondenca« poroča, da je padel pri obstreljevanju Gorice dne 14. pret. m. državni poslanec nadporočnik dr. Viljem Pollauf. Rajnik je zastopal v državnem zboru dunajski volilni okraj Währing 2. Bil je v 40. letu.

— **Informačni spis o češkem narodu.** V kratkem času izide pod uredništvom državnega poslanca dr. V. Tobolke knjiga »Das böhmische Volk«, ki naj informira političke, gospodarske in kulturne kroge v Avstriji in Nemčiji o pomenu in sili češkega naroda. Pri knjigi so sodelovali različni češki politiki, finančniki in učenjaki. Pridejane so ji tudi slike in mape.

— **Turški učenci na madžarskih šolah.** Iz Budimpešte poročajo, da je prispele tjakaj iz Carigrada 48 turških mladeničev, ki vstopijo v razne madžarske šole.

— **Dr. Karel Mattuš,** višji ravnatelj češke deželne banke, je praznoval svojo osemdesetletnico. Jubilar je eden najodličnejših čeških politikov in finančnikov in je mnogo let v državnem zboru in v deželnem zboru češkem igral veliko vlogo.

— **Promocija nadvojvode Friderika za častnega doktorja levovske filozofske fakultete.** V stanu vrhovnega armadnega poveljništva se je izvršila 10. pret. m. promocija vojnega maršala nadvojvode Friderika za častnega doktorja filozofske fakultete levovskega vseučilišča.

— **Dorpatskega vseučilišča ne premeste.** Korespondenčni urad: »Novoje Vremja« razpravlja o načrtu, da bi dorpatsko vseučilišče premestili v Perm. Odločilne osebe da so prosile vrhovnega poveljnika severne fronte, Kuropatkina, da bi se premestilo vseučilišče kolikor mogoče pozno. Kuropatkin je odgovoril, da ne vidi, kakor je poudarjal že dvakrat, nikakršne potrebe, da bi se vseučilišče premeščalo iz vojaških vzrokov.

— **Djakovski škof Krapac hrvaškemu narodu.** Djakovski škof Krapac je daroval za različne dobre namene in društva blagajniške listke IV. vojnega posojila v skupni vrednosti 635.831 K 51 v. Med drugim je daroval za zgradbo hrvaških šol v Slavoniji 100.000 K. — Škof Krapac je naslednik slavnega vladike J. J. Strossmayera.

— **Obsojen rektor.** Rektor praške nemške tehnike profesor dr. Redlich je obdolžil inženirja Smekala, da je rusofil in da so bila njegova potovanja v inozemstvo jako sumljiva. Inženir Smekal je pozval magnificenco pred sodišče, ki je rektorja Redlichja obsodilo le zaradi razžaljenja časti na tri dni zapora, oziroma 500 kron globe. Profesor Redlich se je pritožil, dosegel pa je le, da mu je bila denarna kazen za 200 kron znižana, in sicer od 500 kron na 300 kron.

— **Predavanja na vseučilišču v Črnovicah** so se, kakor poročajo listi, že pričela. Vsi profesorji, izvzemši vpoklicane, so že prispeli, in vpisalo se je izredno veliko število dijakov. Povodom pričetka predavanj je prejel rektor mnogo pozdravnih dopisov in brzojavov.

— **Zasluzek dunajske pevke.** Ravnateljstvo dvorne opere na Dunaju je s pevko Selmo Kurz sklenilo pogodbo, glasom katere bo ta pevka za 70kratni nastop v letu dobila plače samo — 196.000 kron. — Koliko ljudi bi bilo s tem ogromnim denarjem rešenih iz najstrašnejše bede!

— **600letnica rojstva Karla IV.** Češki listi se spominjajo s posebnimi članki, da je poteklo 14. maja 600 let, odkar se je narodil poznejši slavni češki kralj in nemški cesar Karel IV. kot sin kralja Jana Luksemburškega in hčerke zadnjega češkega Přemyslida Vaclava II. Doba Karla IV., ki je bil krščen na ime Vaclav, ki ga je zamenjal pozneje na francoskem dvoru z imenom svojega botra, je zapisana v zgodovini češkega naroda z zlatimi črkami. Karel IV. je obnovitelj samostojnosti češke države, nje množitelj (pridobil je češki kroni del Šlezije, Lužico, Braniborsko) ter iniciator zlate dobe češke kulture (praška univerza). Kralj Karel je tudi navzlic svojemu polfrancoskemu pokolenju eden najbolj narodnih čeških vladarjev. V ustanovni listini, ki jo je izdal leta 1356. na nemško državo (bulla aurea), navzvetuje celo nemškim volilnim knezom, da naj se naučijo češko, sam se povsod poslužuje češčine in poizkuša celo uvesti v cerkev slovansko bogoslužje. Prekrasna Praga je po tolikih stoletjih polna slavnih spominov na dobo največjega češkega kralja, in češki narod je Karelju IV. hvaležno podelil ime »očeta domovine«, dobo njegovega vladarja pa so češki kronisti opisavali kot »zlati vek«.

— **Jubilej »Prodane neveste«.** Dne 30. maja je minilo 50 let, odkar se je v praškem »Narodnem divadlu« prvič pela Smetanova večnomlada »Prodana nevesta«. Najpopularnejša opera slavnega češkega skladatelja si je v pravem triumfu osvojila ves svet in si priborila častno mesto med najmelodioznejšimi skladbami vseh vekov in narodov. Praško narodno gledališče je proslavilo 50letnico »Prodane neveste« na posebno svečan način. Opera se je na oni večer predstavljala v »Narodnem divadlu« 632ič.

— **Tvorniški delavec — doktor prava.** Na dunajskem vseučilišču je bil promoviran za doktorja prava Emil Maurer, bivši tvorniški delavec. Dr. Maurer je bil rojen v Galiciji kot sin ubogih staršev. Devet let star je prišel na Dunaj, kjer je končal ljudsko in meščansko šolo, nato se je šel učiti v tvornico. Kmalu, ko je bil oproščen, je postal delovodja. V svojih prostih urah se je vedno pridno učil in napravil maturo, potem se je pa vpisal na vseučilišče, kjer je te dni postal doktor. Star je 30 let.

VOJNODRAGINJSKE DOKLADE ZA UČITELJE IN UČITELJICE NA ŠTARSKEM IN KRANJSKEM.

Zaradi velike draginje je štajerski deželni odbor sklenil na zadnji seji podeliti učiteljstvu za leto 1916. draginjske doklade, ki so zavoljo visokih cen vseh potrebščin sedaj pač upravičene, zlasti ker je tudi država nakazala izdatno povišane plače vsem uradnikom. Deželni odbor se je v svoji razdelitvi posebno oziral na število otrok in na družino. Določil je doklade v tej-le meri: 1. Definitivno in provizorično nastavljeni učitelji, ki imajo izpit usposobljenja, so oženjeni in imajo nad dva otroke, ki niso mobilizirani, dobijo 300 K; 2. oženjeni ne mobilizirani, do dveh otrok, 250 K; 3. mobilizirani učitelji, ki pripadajo moštvu in imajo več kot dva otroke, dobijo 300 K; 4. mobilizirani, ki pripadajo moštvu, in samo do dveh otrok, dobijo 250 K; 5. samci ali vdovci brez otrok, nemobilizirani, 120 K; 6. supletni in suplentke brez izpita 100 K; 7. učiteljice ročnih del 80 K. Kot dan za določitev stanja se je določil 1. maj. Izplača se dne 1. julija polovico, 1. septembra ¼ in dne 1. decembra ¼ doklade. Vpokojeni učitelji dobijo: oženjeni 100 K; samci 50 K; vdove, ki imajo pokojnino vsaj 800 K, do-

bijo 50 K; tistim vdovam, ki imajo pod 800 K pokojnino, se pokojnina zviša do 800 K. Glede oženjenih, izmed katerih sta mož in žena učiteljskega stanu, se še ni dognala končna rešitev. Najbrže pa ostane pri dokladi, kakor je določeno pod prvo točko.

*
Deželni odbor kranjski je na svoji zadnji seji dne 26. maja t. l. sklenil, da vsem deželnim uradnikom in drugim neposrednim deželnim uslužbencem dovoli vnovič enkratno draginjsko podporo v isti izmeri in v istem obsegu, kakor dne 1. marca. O ponovni enkratni draginjski podpori ljudskošolskemu in meščanskošolskemu učiteljstvu, pa bo sklepal nekoliko pozneje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Tovariš Vilko M a z i, kadet v nekem domobranskem p. p. pošilja vsem tovarišem z italijanskega bojišča presrečne pozdrave.

Listnica upravnistva

Na naslovnih pasovih današnje številke imajo vsi c. naročniki in c. naročnice z rdečilom napisano, do kdaj imajo list plačati. Oni, ki so poslali polletno naročnino za l. 1916., imajo priloženo položnico.

Tisti, ki plačujejo po »Gospod. in kred. zadruzi« v Celju, imajo to označeno z »S. O.«

Nekateri naročniki plačujejo za leto nazaj. Takim se je, tudi če so letošnji plačali, vpisalo plačilo na zaostanek. Naj jih torej ne moti niti izkaz, niti priložena položnica.

Upravištvo lepo in nujno prosi vse c. naročnike, naj store svojo dolžnost nasproti listu, kakor jo mora tudi uprava vršiti tiskarni nasproti, ki zahteva točnega plačila za tisk vsake številke.

Upravištvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovenskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. aprila 1916 K 62.624-61.

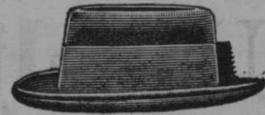
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Prva gorenjska razpošiljalnica

IVAN SAVNIK

Kranj

172

razpošilja na vse strani sveta najmoderneje in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Čevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajoče se vrne denar.

Meseca avgusta izide bogato ilustrirani cenik.

Mama, dai Sida medu,

ki je najcenejša in najboljša jed s kruhom. Ceneno, izborno, okusno hranilo največje vrednosti je **Sida med** napravljenega umetnega medu vas bo presenetila. Med je bil dosedaj predrag, sedaj je lahko v vsaki hiši vedno v zalogi in se vživa lahko vsaki dan, osobito kot **maža za kruh** namesto dragega surovega masla, s čimer se doseže jako znaten prihranek. Ena sama poskušnja Vas bo o tem prepričala. Nadomešča mnoga druga draga jedila. Vsaka gospodinja prihrani mnogo denarja.

En zavojček velja 35 vinarjev.

Dobiva se pri razpošiljalnici:

Josip Berdajs, Ljubljana 15. Zeljarska ulica.

6 zavojčkov Sida medu 2 kroni po povzetju ali če se vpošlje denar naprej.

Umetna knjigoveznica

IVAN JAKOPIČ

LJUBLJANA, Frančevo nabrežje šte. 13

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih knjigoveških del, cenjenim gosp. trgovcem za izdelovanje vzornih knjig, vzornih kartonov, komisijških knjig za potovalce po tvojniških cenah in sl. uradom za trpežno in močno vezanje protokolov. — Izvirne platnice za vsakovrstne slovenske knjige, vezanje knjig za bralna društva, čitalnice in knjižnice po **nizki ceni**. — Tiskanje pogrebnih trakov in društvenih znakov s krasnimi modernimi črkami. — Postrežba točna, delo solidno.

Najboljši pripomoček za priučenje

:: nemškega jezika je ::

Tumlirz „Nemška jezikovna vadnica za nenemške šole“.

Izdaja v 3 zvezkih:

I. zvezek 75 strani z 32 podobami, cena vez. K —80	II. zvezek 136 strani s 14 podobami, cena vez. K 1'20	III. zvezek 180 strani s 37 podobami, cena vez. K 1'80
--	---	--

s slovenskim besednjakom

k I. zvezku 23 strani, cena broš. 20 h	k II. zvezku 61 strani, cena vez. 40 h	k III. zvezku 85 strani, cena vez. 50 h.
---	---	---

Sestavil učitelj Andrej Rapè v Ljubljani.

Založil F. Tempsky na Dunaju.

Dobiva se v vseh knjigarnah.

Preizkusni izvodi za vpeljavo šol. vodstvom brezplačno!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Koncem leta 1915 le imela vlog K 48,500.000.—

Rezervnega zaklada „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ | 0 | 0

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. Posoja na zomljišča in poslopja na kranjskem proti 5¹/₄% izven kranjske pa proti 5¹/₂%, obrestim in proti najmanj 3⁴/₁₀% odplačevanju na dolg.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani

ima v zalogi naslednje knjige

1. A. Rapè: Mladini. I., II., III., IV., V. in V. Izvezek. Cena vsakemu teh treh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1'—, s pošto 16 h več.

2. J. Slapšak: Spisi Mišjčkovega Julčka. I., II., III., IV., V., VI. zvezek. Cena vsakemu teh šestih zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1'— s pošto 16 h več.

3. Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino. I., II., III. zvezek. Cena vsakemu teh treh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1'—, s pošto 16 h več.

4. Josip Ribičič: Vsem dobrim. Cena lično vezani knjigi K 1'—, s pošto 16 h več.

5. Pavel Flerè: Palnakovi spisi. I. in II. zvezek, K 1'—, s pošto 16 h več.

6. Ivo Trošt: Moja setev. I. zvezek. K 1'—, s pošto 16 h več.

7. Janko Žirovnik: Narodne pesmi za šolsko mladino. I., II. in III. zvezek. Cena vsakemu teh treh zvezkov brez poštne je 20 h.

8. Emil Adamič: Slava cesarju Francu Jožefu I.! Spevoigra za šolsko mladino. Cena K 2'—.

9. Besedilo k E. Adamičevi spevoigri. Cena 5 h.

10. Dr. E. Bretl: Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe? Cena 20 h.

Ves izkupiček za te knjige je namenjen Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta.

Kupujte te knjige vsi, ki ljubite svoje otroke! Priporočajte jih prijateljem mladine, šole in učiteljstva!

Vse te knjige se naročajo in kupujejo v „Učiteljski tiskarni“ in v vsaki knjigotržnici.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem v Ljubljani

plačuje vdovam društvenikov letno po 200 K pokojnine do smrti, ozir. za dobo vdovstva, sirotam po očetu letnih 50 K, sirotam po očetu in materi pa letnih 100 K vzgojnine do izpolnjenega 18. leta.

Udina znača na leto za neoženjene po 12 K, za oženjene po 20 K, pristopnina pa tolikokrat po 2 K, kolikor let je star tisti ki pristopa.

Pristopnina se lahko vplača v 4 nepretrganih polletnih obrokih.

Pravi ud postane šele po preteku dveh let od vplačila prvega roka pristopnine. Kdor umrje v dobi provizorija, se stroški povrnejo.

Prošniji za sprejem je treba pridejati rodovinski izpiseh in zdravniško izpričevalo. Sprejet more biti le kranjski učitelj.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo Franciščanska ulica šte. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovjših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse pošne tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.